

Cu
PAUL KIRMAIER
despre
perfecționarea
pregătirii profesionale

— Anul acesta a avut loc în Capitală o sesiune de comunicări științifice a secretarilor literari din teatrele dramatice. Ce obiective a urmărit această sesiune și ce concluzii s-au desprins din desfășurarea ei ?

— Prin planul său anual de activitate, Centrul de perfecționare a cadrelor din Consiliul Culturii și Educației Socialiste și-a propus valorificarea lucrărilor personale realizate de cadrele de specialitate din sistemul culturii și artei, în procesul reciclării, sub

forma unor manifestări științifice, concepute ca o modalitate de finalizare a programelor de perfecționare. Această intenție programatică și-a demonstrat pe deplin eficiența și în cazul sesiunii de comunicări organizate de Centrul nostru, în colaborare cu revista „Teatrul”, sesiune care, prin problematică, nivel teoretic și concluzii practice, poate fi considerată ca un moment semnificativ în procesul de perfecționare și de autoperfecționare a secretarilor și referenților literari din teatrele dramatice.

Faptul că programul sesiunii a cuprins un număr mare de comunicări (circa 30), abordând o problematică vastă (creație dramaturgică, politică repertorială, arta spectacolului, raportul teatru-public, monografii etc.) — deși a creat un anumit impediment în „centrarea” discuțiilor — este concludent pentru aria largă de preocupări a secretariatelor literare.

Lucrările, chiar și în expresia lor concentrată, au demonstrat, de cele mai multe ori, competența secretarilor literari, pregătirea lor politico-ideologică și de specialitate, capacitate de analiză critică a propriei activități, rezultat al demersurilor teoretice și practice, al efortului individual. Credem că ar fi fost,

TRIBUNA SECRETARULUI LITERAR

■ DORIN
GLĂVAN

Semnificații axiologice ale restituirii dramaturgice*)

De câțiva ani, în mișcarea noastră teatrală și-a făcut loc o preocupare relativ nouă. Un anumit termen a început să fie tot mai frecvent folosit — cel de *restituire*, de *restituire dramaturgică* — vizând reintroducerea în circuitul valorilor scenice a unor texte necunoscute sau mai puțin cunoscute, a pieselor ignorate sau pur și simplu uitate, din vechiul repertoriu românesc.

*) Comunicare prezentată la sesiunea științifică organizată de Centrul de perfecționare a cadrelor din C.C.E.S. și de revista „Teatrul”

Termenul exprimă nu numai un deziderat, ci și o realitate. În ultima vreme, spectacole cu astfel de texte au fost realizate în mai multe teatre din țară, preocuparea pentru așa-numitele „restituirii” prilejuind uneori reprezentații întru totul remarcabile, dacă ar fi să ne gândim doar la spectacolul orădean cu cea mai veche piesă românească cunoscută până în prezent — *Uciderea lui Grigore Vodă*... — sau la spectacolele botoșănene cu fragmente dramatice de Mihai Eminescu. Au mai apărut pe scenele teatrelor, uneori chiar în premieră absolută, piese de mult uitate, aparținând lui Eugen Iovinescu, Nicolae Iorga, Mihail Sorbul sau Gib Mihăescu ș.a. Interesul față de astfel de texte se cere el însuși explicat.

Să fie, oare, vorba despre acea „alternanță flux-reflux” despre care vorbea criticul Dumitru Chirilă la Colocviul organizat la Botoșani, în toamna anului trecut, pe marginea problematicii „restituirilor”, în sensul că opera de valorificare a dramaturgiei naționale s-ar caracteriza printr-o alternanță firească a momentelor de maxim interes cu cele de mai scăzut interes față de moștenirea înaintașilor ? Sau să fie o simplă modă — ceou al așa-numitei mode „retro” —, în care am putea descifra și expresia unei anumite nemulțumiri față de valorile artistice ale contemporaneității ?

totuși, necesar un grad sporit de implicare în practica teatrală a concluziilor teoretice.

Pe lângă contribuția, neîndoiește valoarea, a unor secretari și referenți literari, alți sub forma comunicărilor, cit și a participării la dezbateri, au luat cuvântul și specialiști reputați (prof. univ. Marcel Breazu, regretatul estetician Ion Pascadi, criticul Valentin Silvestru, dramaturgul Theodor Mănescu ș.a.); concluziile tovarășului Constantin Măciucă, director adjuncat al Direcției artelor și a instituțiilor de spectacol din C.C.E.S., prin valoarea lor teoretică și prin sugestiile practice, au fost de certă utilitate pentru activitatea secretariatelor literare.

— Mai intenționați să organizați și alte asemenea manifestări în domeniul teatrului?

— Da. Este programată o sesiune de lucrări ale secretarilor și referenților literari din teatrele pentru tineret și copii (sesiune pe care am dori-o integrată Festivalului cu această temă, de la Piatra Neamț), iar pentru anul viitor ne gândim să valorificăm unele lucrări ale regizorilor, în cadrul Colocviului tinerilor regizori de la Birlad, precum și

studiile efectuate de directorii de teatre, pe probleme de știința conducerii, într-o sesiune specială.

— Ce se va întreprinde, în perspectivă, în legătură cu reciclarea secretarilor și referenților literari, ca și a altor cadre din instituțiile teatrale?

— Există un proiect (ca să nu spun anteproiect) pentru cîincinalul 1980—85, care în prezent este supus largii consultări a celor interesați. Ar fi dificil să prezentăm tot ce se intenționează; dar, fiind vorba de lucrări personale, o precizare o socotim utilă: so preconizează — ca o dominantă a reciclării — accentuarea caracterului operațional al cunoștințelor teoretice dobîndite de lucrătorii din teatre. Aceștia vor fi angajați în realizarea unor studii și experimente (individuale sau colective) de natură să rezolve o seamă de probleme practice majore, cu care sînt confruntate instituțiile de spectacole. Se va asigura, astfel, transpunerea în viață a indicației de partid referitoare la legarea procesului de perfecționare de practică, de activitatea vie, concretă, a instituțiilor artistice.

P. T.

În ceea ce ne privește, ne asociem opiniilor potrivit cărora principala semnificație a „restituirilor” constă în precizarea lor orientare spre viitor; aici nu alții grija pentru ceea ce a fost, ci pentru ceea ce urmează să fie, stă la baza eforturilor menite să asigure autentică valorificare a patrimoniului nostru cultural. Așa cum arăta criticul Valentin Silvestru, la sus-amintitul Colocviu de la Botoșani, „restituirile dramaturgice” nu au și nu trebuie să aibă semnificația unor „gesturi arheologice, de dezgropare, ci de reedificare, adică de reintroducere în circuitul normal al scenei a lucrărilor care merită acest lucru... Noi nu avem o moștenire extrem de bogată, dar ea este importantă și nu îndeajuns de cercetată... În domeniul teatrului, abia de cîțiva ani am început să inventariem zestrea dramaturgică, în primul rînd, ca să știm pe ce contăm... Trebuie să continuăm această direcție, pe care și C.C.E.S. o consideră prioritară, aceea a descoperirii și, mai ales, a punerii în circuitul teatral viu a pieselor românești dintotdeauna”.

Conceptul de mișcare teatrală, privit ca sinteză constructivă, presupune, în fiecare dintre componentele sale — deci, și la nivelul politicii repertoriale —, unitatea dialectică continuu-discontinuu, tradiție-inovație, nesocotirea ori absolutizarea unuia dintre termeni în dauna celuilalt avînd consecințe păgubitoare alții în planul teoriei, cit și (sau, mai ales) în cel al practicii teatrale. Așa-numitele „restituirii” vizează, deci, în principal, asigu-

rarea *continuității*, consolidarea *tradiției*, valorificarea moștenirii trecutului, ceea ce asigură temeinicia prezentului și, implicit, a viitorului nostru cultural.

Se ridică, însă, o întrebare: în ce măsură aceste „restituirii”, considerate nu ca un scop în sine, ci ca un mijloc de realizare a unității și continuității mișcării noastre teatrale, au efectiv capacitatea de a corespunde obiectivului propus? Cerința îmbogățirii patrimoniului cultural prin reintroducerea în circuit a unor piese „uitate” este, fără îndoială, firească. Dar, din moment ce au fost „uitate”, aceste lucrări mai pot exercita vreun rol? Oare timpul n-a operat o selecție definitivă, lăsînd la o parte ceea ce, realmente, nu mai prezenta interes? La același Colocviu botoșănean, consacrat problemei în discuție, dramaturgul Theodor Mănescu făcea o îndreptățită remarcă: „Ne batem să nu apară piese minore contemporane. Le și criticăm, cînd apar, cu dispreț. De ce ne-am bate să scoatem la lumină piese minore sau să fie reluate piese minore din dramaturgia uitată?”

Transferul discuției în planul valorii, descifrarea condiției axiologice a așa-numitei „piese uitate”, cercetarea cauzelor fenomenului „uitării” se impun, deci, cu necesitate. Alții pentru justificarea oportunității eventualelor reintroduceri în circuit, cit și pentru clarificarea modalităților în care gestul restituirii